

17/12/2015

La recepció de Joan Brossa al Brasil

L'obra de Joan Brossa (Barcelona 1919-1998) té una presència en publicacions de tota mena al Brasil que sobrepassa de molt el que és habitual per a un poeta català en qualsevol país llatinoamericà i fins i tot en la major part de països europeus. Aquest article investiga quines han estat les raons que han portat a aquesta insòlita recepció de Joan Brossa en terres brasileres. Els resultats del treball rebaten la hipòtesi inicial de la influència de João Cabral de Melo Neto, amic de Brossa i també poeta, en les traduccions de la seva obra.

Autor: iStokphoto/monticello.

Arran d'una estada de recerca a la Universidade Federal de Santa Catarina, a Florianópolis, amb una beca de l'Aliança 4 Universitats, per investigar sobre la recepció de la literatura catalana al Brasil, vaig adonar-me de seguida que Joan Brossa tenia una posició destacada en el rànquing d'autors en llengua catalana que han estat traduïts al portuguès i editats en aquest país sud-americà: vaig localitzar-ne un total de cinc llibres, diversos dossiers en revistes literàries i una gran quantitat de poemes recollits en publicacions en paper o electròniques.

La raó d'aquest fet podia semblar fàcil de trobar per a qui conegués la biografia del nostre poeta, perquè en la seva joventut va ser molt amic del també poeta i diplomàtic brasiler João Cabral de Melo Neto, que entre els anys 1947 i 1950 va ocupar el càrrec de vicecònsol del Brasil a Barcelona. Cabral va relacionar-se amb el grup de la revista *Dau al Set*, al qual pertanyia Brossa, va prologar el primer llibre del poeta català, *Em va fer Joan Brossa*, publicat el 1951, i va incloure en un llibre propi, titulat *Paisagens com figuras* i publicat al Brasil el 1956, un poema dedicat al seu amic, amb el títol «Fábula de Joan Brossa». Tenint en compte que, amb els anys, Cabral de Melo Neto es convertiria en un dels més grans poetes brasilers del segle XX, semblava lògic que l'èxit de Brossa al Brasil es degués a la seva influència. Però les meves investigacions van rebatre aquesta hipòtesi.

Les primeres traduccions de poemes de Joan Brossa al Brasil daten de 1997 i són degudes a dos joves poetes locals, Sérgio Alcides i Ronald Polito, que un any més tard publiquen la traducció completa del llibre *Poemes civils* en una editorial de Rio de Janeiro. Doncs bé, el mateix Sérgio Alcides va explicar en una entrevista que va descobrir casualment l'obra de Brossa a través d'una edició bilingüe català-castellà de *Poemes civils* que va trobar a la biblioteca de la Casa de España de Rio, i que va compartir aquest descobriment amb el seu amic Ronald Polito. És precisament Polito el qui més s'ha dedicat des de llavors a difondre l'obra de Brossa al Brasil. Però com detallo en el meu article, hi ha tota una colla de poetes i artistes brasilers que s'han sentit atrets per la poètica brossiana i n'han publicat versions en llibres i revistes. És simptomàtic, en aquest sentit, que una cantant tan destacada en el panorama musical del Brasil com Adriana Calcanhotto inclogués un poema de Brossa al llibret d'un dels seus discos.

Ramon Farrés

Departament de Traducció i d'Interpretació i d'Estudis de l'Àsia Oriental
[Grup d'Estudi de la Traducció Catalana Contemporània \(GETCC\)](#)
Ramon.Farres@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)